

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 7. februarija 1857.

Cesarske vodila zastran živine za pleme.

Ker se je primerilo, da je nedavnej c. k. ministerstvo notrajnih oprav v neki priložnosti imelo določiti pravdo: kdo naj ima živino za pleme in kako? je ono sledeče pravila izgovorilo.

Kar se tiče kobil, krav in vse druge živine ženskega spola za pleme, se v to ne more vtikati cesarska gosposka. Tudi zastran živine možkega spola za pleme bi gosposka nič ne govorila, ako bi bili gospodarji sploh tako zvedeni v živinski reji kakor je treba. Ker pa to ni tako, se ona zavolj vesvoljnega prida mora nekoliko mešati v to reč.

V takih soseskah (občinah), kjer si sosesčani po večletni navadi ali po posebni pogodbi skupaj derže živino za pleme (Zuchtthiere), noče gosposka nič več vmes govoriti, kakor toliko, kolikor je neobhodno potrebno, da se kake očitne napake in razvade odpravijo in da se živinoreja brez škode lepo uravná z drugimi kmetijskimi zadevami soseske. Al v takih soseskah (občinah), ktere ne kažejo, da jim je za zboljšanje živinoreje kaj mar, pa bi jim gledé na svojo živino vendar moglo mar biti, v takih soseskah — veléva gori omenjeni ministerski ukaz — je treba, da si okrajne (kantonske) cesarske gosposke na vso moč prizadevajo sosesčane napraviti, da vkup stopijo in si skupaj omislijo živino za pleme (postavimo bika) in ga skupaj za ta namen redijo. Vendar pa se stroški za kup, živež in strežbo take živine nikoli ne smejo razdeliti (razpartiti) na hišni davek in pridobnino in kakor davek poberati od vseh sosesčanov. Če pa sosesčani morejo ali hočejo v dnarji ali blagu pripomoči k napravi bika ali kake druge živine za pleme, naj se jim pa k temu prav živo pri-govarja, ker dobra živina za pleme je velik dobiček soseski.

Da ozimina pod snegom ne bo škode terpela.

V tiroljskem časniku „Bothe für Tirol und Vorarlb.“ priporoča odbor tamošnje kmetijske podružnice kmetovavcem nekaj, kar se zeló ujema s tem, kar so svetovale Novice *) že enekrati. Beseda je ob pravem času. Naj jo čujejo tudi naši gospodarji.

Znano je — piše omenjeni časnik — da ozimina veliko škodo terpi, ako sneg pade, kadar zemlja ni še zmerznila, in ako obleži potem do spomladi, da pod njim ni mogla zmerzniti.

Mesca svečana in pa sušca pa se začne setev že pariti (sopiti), al snežena odeja zadržuje izparico in je na poti, da unanji zrak ne more do nje; na to pa se napravi neka plesnjina, ktera se razširi čez vso setev in jo pokonča. Zavolj južnega vremena konec jeseni in snega, ki je kmali padel in padal to zimo večkrat na nezmerzlo zemljo, se je bati, da bi se letos kaj takega, zlasti na bolj osojnih krajih, ne primerilo, ako se ta škoda na kakošno vižo ne odverne.

Potreba je tedaj, da se do ozimine, ki pod snegom leži, mraz in zrak spusti. Če more mraz do zemlje, bo zmerznila; po tej zmerzlini pa se zadržuje tudi izparica

posetve; zrak pa, ki more sedaj do nje, prežene kar se je že izparice napravilo.

Vsakemu kmetovavcu tedaj svetujemo, ki ima kaj obsejanega polja, naj pregleda svoje njive; če najde, da zemlja pod snegom ni dovelj zmerznila, naj poskusi to ali uno, kar mu bomo svetovali po obilnih poterjenih skušnjah.

Naj namreč po snegu potegne več po dva čevlja širokih razorov noter doli do zemlje; to naj stori ali z majhnim lesenim snežnim drevesom (plugom), ali pa naj izkoplje take razore; ti razori naj se napravijo po 2 do 3 čevlje saksebi. Tako naj se prevleče cela njiva. — Namesto razorov je pa tudi prav, ako po sežnji (klaftri) saksebi več po 3 čevlje širokih jam izkoplje noter do zemlje.

Naj se pa stori to ali uno, nikoli se ne smé ne v razorih ne v jamah več kot za pavec (col) debelo snegá nad setvijo pustiti; ako bi se ga pustilo več, bi zemlja ne zmerznila, pa tudi izparica bi odduška ne dobila. Ako se primeri, da bi sneg spet na debelo (malo snega ne škoduje) zapadel izkidane razore ali jame, se morajo iznova izkidati. Ti razori in jame v snegu pomagajo, da zemlja zamerzne in se izparica odpravi ne le tisti setvi, ktera je ležala pod snegom, temuč tudi tisti, ki je blizo nje.

Zagotoviti moremo naše kmetovavce, da na nobeno drugo vižo ne morejo ob taki zimi svojega polja gotovše škode obvarovati kakor na to, kakor smo ravno povedali. Škoda! da je to ravnanje še premalo znano.

Da sneg hitreje kopni, trosijo nekteri kmetovavci v drugi polovici svečana ali pa mesca sušca ogelnega prahu ali černe persti po snegu. Al s tem prideje večidel prepozno, ako niso poprej razkidali snegá, kakor smo gori rekli.

Če ima sneg proti pomladi zmerznjeno skorjo, se odverne škoda, če se z železno brano, ktera se še s kamnjem obloži, njiva povleče in tako snežena skorja razruši in zrahlja *).

Od gospodarstva v natori kaj.

I. Človek gospodar nature.

Dva mlada prijatla A. in B., ktera sta oba terdnih misel, svoje življenje posebno preiskavam nature darovati, sedita zimskega večera v nepregorki sobici in se pogovarjata. Oba sta ukaželjna in polna veselja do natoroslovja, pa oba sta še novinca in nobeden še ni svoje naloge prav razumel. Bila sta si velikokrat nasprotnih misel, ktere pretresovati je bilo nju največje veselje.

Sledimo nju današnjemu pogovoru. Začetek smo sicer zamudili, pa ravno pravi

A.: Človek je, réci karkoli češ, gospodar nature.

B.: To ti vendar ne more resnica biti! Ko bi bil on nature gospodar, bi mu mogla cela natora s svojimi močmi podložna biti. Al on si mora v potu svojega obraza kruh služiti, se mora bojevati z vsemi natornimi močmi, nikoli je ne more gospodariti. Koliko nevarnosti pa mu v tem ne preti od zibeli do groba! Na suhem in na vodi je v vedni smertni nevarnosti. Vse natorne moči so mu sovražne

*) Ali pa tako, kakor je v omenjenih listih „Novic“ svetovano.